

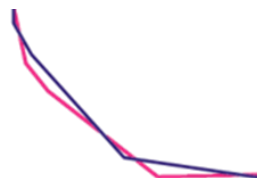

12-

Vluchtelingen

OP ZOEK NAAR EEN VEILIG (T)HUIS

BIJBELSTUDIE

Bijbelstudie Vluchtelingen

Bijbelgedeelte lezen voorafgaand aan de Bijbelstudie: Ruth 1:1-6, kerntekst vers 1. Naomi vertrekt als vluchteling met haar man en kinderen, omdat er honger in het land was.

Doel

De kinderen

1. *weten* dat vluchtelingen op zoek zijn naar een betere/veiligere plek.
2. *beseffen* wat het is om vluchteling te zijn door het verhaal van Naomi en een hedendaags verhaal.
3. *kunnen* bedenken wat ze persoonlijk voor vluchtelingen kunnen betekenen.

Bij het maken van de vertelschets en Bijbelstudie is uitgegaan van deze doelen. Het werken met doelen helpt om als leidinggevende gefocust te blijven. Ook is het voor de kinderen gemakkelijker na te vertellen wat ze uit de geschiedenis geleerd hebben.

We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte ook andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Het thema 'Vluchtelingen' is heel breed. Deze Bijbelstudie is vooral bedoeld om vanuit een Bijbelse geschiedenis een actueel thema te behandelen.

We zijn ons bewust dat je bij 'vluchten' ook kunt denken aan andere mensen in de Bijbel die op de vlucht moesten. Of het 'vluchten voor de zonde' wat vooral een geestelijk thema is.

Voor deze Bijbelstudies verwijzen we je naar het Bijbelstudieboekje 'Vluchtroute - Jezus is de weg'. Hierin worden vijf Bijbelgedeelten behandeld bij het thema 'Vluchten'.

Psalmen en liederen

Psalm 57:1	Genâ o God, genâ hoor mijn gebeên
Psalm 46:1	God is een toevlucht voor de Zijnen
Psalm 146:3	Zalig hij die in dit leven
Psalm 142:4	'k Wou vluchten, maar kon nergens heen

Titel zangbundel Eerste regel

Joh. De Heer 878	Eens was ik een vreemd'ling
Weerklank 605	Als je geen liefde hebt voor elkaar
OTH 2015 391	Door de nacht van strijd en zorgen
Hemelhoog 687	Maak ons tot een stralend licht
Weerklank 232	Door de wereld gaat een woord

Geloofsleer

In de belijdenisgeschriften wordt de geloofsleer kernachtig weergegeven. Om meer inhoud te geven aan de doelen, kun je onderstaande delen uit de geloofsleer gebruiken in de voorbereiding:

HC zondag 1	Wat je zekerheid is als alle zekerheden in het leven wegvallen.
HC vr/antw 107	In de Tien Geboden wordt uitgewerkt dat we moeten omzien naar de naasten.
NGB art 24	Wat goede werken zijn en dat het hoort bij de heiligmaking.

Exegese Ruth 1:1-6

Focus

Omschrijving focus

De opdracht om herbergzaam te zijn voor vluchtelingen. Naomi ging weg uit haar eigen land, moest alles van dat land achterlaten om opnieuw te beginnen in een nieuw land.

Achtergrondinformatie

De tijd van de Richteren (1:1) was een tijd waarin ieder deed wat goed was in eigen ogen. Het was geestelijk gezien een donkere tijd. Zo sluit het boek Richteren af (21:25). Dat heeft grote gevolgen voor Israël, waar droogte en honger is (Deut. 28:48). De dienst aan de Heere werd steeds weer veracht. Het volk had geen herder, geen koning, geen geestelijk leidsman. Het doet denken aan de tijd van de Heere Jezus: 'en Hij, de scharen ziende, werd innerlijk met ontferming bewogen over hen, omdat zij vermoeid en verstrooid waren, gelijk schapen, die geen herder hebben' (Mat. 9:36). Israël draagt de last van haar eigen ongeloof en haar eigen geestelijke onwilligheid en opstandigheid. Ook het gezin van Elimelech gaat eronder gebukt. Ze nemen de toevlucht tot Moab. Maar in Moab wordt een meisje gevonden die tot de Heere wordt getrokken en naar het heil van Israël wordt geleid. In het boek Richteren lezen we over de verschillende Richters die Israël terugbrengen tot de dienst aan de Heere. In het boek Ruth lezen we op een heel andere manier de bemoeienis van de Heere met Zijn volk:

- niet door grote heldendaden, als bijvoorbeeld die van Gideon, waardoor het land van de vijanden wordt verlost,
- maar langs een heel stille en geleidelijke, maar trefzekere weg van de Heere met een heidenmeisje, die tot de God van Israël wordt geleid en bovendien een moeder zal worden voor Israël (Mat. 1:5).

Vers 1-2

Elimelech staat met zijn gezin voor een moeilijke keus. Israël is het land van Gods belofte: door de Heere beloofd en door de Heere geschonken. Maar in Israël is een weg naar de toekomst afgesloten. Middelen van bestaan zijn er niet meer. En dat nota bene in 'Bethlehem', dat betekent 'Broodhuis'. Er is vruchtbare grond, maar het is een tijd van honger. Enerzijds verwondert dat. Het is toch een land vloeiende van melk en honing... Anderzijds is dat niet vreemd. De tijd van de richters was een tijd van geestelijk verval. En waar men God verlaat, daar heeft men smart op smart te vrezin. Elimelech kiest voor een weg naar betere oorden. We moeten er niet te hard over oordelen. De aartsvaders zijn hem hierin voorgegaan (Gen. 12:10; 26:1; 42:1-2). Wat voor Elimelech pleit, is dat hij als 'vreemdeling' verkeert in de velden van Moab. Hij maakt het niet tot zijn thuis. Het is slechts een tijdelijk toevluchtsoord. Hij is een economische vluchteling, die (tijdelijk) elders bestaanszekerheid zoekt. We kunnen ons wel afvragen of Elimelech biddend zijn weg is gegaan. Heeft hij de Heere om raad gevraagd? Waarschijnlijker lijkt het dat hij op eigen inzicht leunde (Spr. 3:5-7). Straks blijkt dat Naomi dat achteraf zo wel gezien heeft (vers 13, 20).

Vers 3-5

Veel zegen van de Heere heeft hun weg naar Moab hun niet gebracht. Allereerst sterft de vader van het gezin. Naomi blijft met haar twee zonen achter. Die verbinden zich aan Moabitische vrouwen. Had de Heere niet verboden dat Israëlitische zonen zich aan heidense vrouwen zouden verbinden?! Er wordt in vers 4 over een periode van ongeveer 10 jaren gesproken. Het 'vreemdelingschap' van vers 1 lijkt wat aan het vervagen te zijn. Het gezin 'burgert in'. De honger in Israël zal ook langer hebben aangehouden dan zij uiteindelijk hadden gedacht. De pinnen gaan wat dieper in Moab de grond in. Vervolgens sterven ook de twee zonen van het gezin. Naomi blijft achter met haar twee schoondochters. In vers 5 lezen wij hoe Naomi 'werd overgelaten'.

Vers 6-7a

Eindelijk druppelen er berichten Moab binnen dat de omstandigheden in Israël veranderd zijn. De situatie is eindelijk ten goede gekeerd. Het land geeft weer zijn vrucht. Mogelijk is er in Israël een geestelijke omkering geweest. Voor Naomi is dit het signaal om terug te keren. Wat heeft ze nog in Moab te zoeken? Zij is er met haar gezin naartoe getrokken in de hoop er te overleven. Maar het is voor haar het land van de dood geworden. Drie

graven zijn in dit land voor haar gegraven. Met een bezwaard hart en met weinig hoop voor de toekomst pakt ze haar biezen. Het weinige wat ze nog heeft, wordt ingepakt en ze maakt zich op voor de terugreis. Haar twee schoondochters gaan deze weg met haar mee.

Gebedspunten voordat de kinderen naar huis gaan

- Danken voor alles wat wij hebben: huis, veiligheid, eten, familie, vrede etc.
- Belijden dat wij ons leven niet uit onszelf hebben, maar dat het enkel genade van God is dat wij het hier in de westerse wereld zo goed hebben.
- Bidden dat we op God mogen leren vertrouwen en afhankelijk van Hem mogen zijn. En bidden voor de vele vluchtelingen dat zij mogen hopen op Gods trouw en dat wij herbergzaam mogen zijn.

Intro voorafgaand aan Bijbelstudie of vertelling

Leid het onderwerp vluchtelingen in door een nieuwsartikel te laten zien over vluchtelingen of vluchtelingenkamp. Laat hen vertellen wat ze al over het onderwerp weten. Vertel daarna het verhaal van Miryam.

Vertelschets Verhaal 'Miryam'

Het voorjaarszonnetje schijnt, de eerste bloemetjes komen op. Miryam loopt er genietend tussen, al is ze ook een beetje gespannen. Vandaag moet ze op school haar spreekbeurt houden. Een paar weken geleden gaf de meester dat als huiswerk op, iedereen mocht zelf een onderwerp bedenken. 'Misschien is het wel mooi om het over je oude land te houden of over je reis', had de meester tegen haar gezegd. En nu loopt ze met de weinige tastbare herinneringen die ze nog van Syrië heeft in haar rugtas naar school. Het wordt de eerste keer dat ze haar hele verhaal vertelt aan een groep mensen. Natuurlijk weet iedereen wel dat ze gevlucht is, dat ze eerst in Syrië woonde. Maar wat er precies gebeurd is, weet niemand. Eigenlijk wilde ze het niet vertellen, maar mama zei ook dat het goed voor haar was en samen hebben ze de spreekbeurt gemaakt.

'Nou Miryam, ben je er klaar voor?' De meester verruilt zijn plekje voorin met haar en knikt Miryam nog even bemoedigend toe. Aarzelend begint ze aan haar verhaal.

"Zoals jullie wel weten en nog wel kunnen horen, ben ik niet hier geboren. Maar in Syrië, in het stadje dat Homs heet. Ik ging daar naar school, speelde vaak met mijn vriendjes en vriendinnetjes. Het was er door de oorlog niet veilig, maar ik voelde me wel blij en gelukkig. Vaak zagen we soldaten op straat. Of moesten we terwijl we op straat aan het spelen waren snel ergens schuilen door de bombardementen. Papa en mama waren in die tijd wel vaak verdrietig. Ik weet nog heel goed de avond dat we ons eten op hadden en papa en mama zo serieus keken en zeiden 'we moeten jullie nog wat vertellen. Morgenavond is onze tijd gekomen, we gaan vluchten. We gaan hier weg, het wordt te onveilig voor ons. We gaan naar Europa. Daar kunnen jullie, mijn meisjes, een veilige toekomst tegemoet gaan.' Dat was best wel even slikken. Natuurlijk wist ik wel dat het beter zou zijn, maar ik had ook weleens gesprekken afgeluisterd van volwassenen die het hadden over de gevaren van families die al wel waren gegaan. En ik had ook gehoord dat als je eenmaal was begonnen aan de reis, je ook niet meer terug kon. En wat ik nog het ergste vond, ik kon geen afscheid nemen van mijn vrienden. We moesten in het geheim weg, dat was het veiligst. Ik mocht maar één tas meenemen, de rest lieten we allemaal achter. En zo gingen we de volgende dag op pad. Al snel kwam ik erachter dat we niet de enigen waren die die avond op weg gingen. Mijn vader had tickets weten te bemachtigen voor een bootreis naar Turkije. Maar voordat we met de boot gingen, moesten we eerst een stuk in de bus. Op een gegeven moment werden we uit de bus gelaten en moesten we, in het donker, verder lopen tot we bij de kust aankwamen. We liepen in een heel lange stoet van ik denk wel 50 mensen. We liepen ongeveer een uur toen we bij de kust aankwamen. Daar zaten nog zo'n 50 mensen al te wachten. Allemaal al met een reddingsvest aan. Toen kwamen er twee mannen met een boot aangelopen, geen grote motorboot, maar een opblaasboot voor 20 personen. Wij moesten er met zo'n honderd mensen in. Veel mannen werden boos en er

ontstond bijna ruzie. Maar die twee mannen legden de boot neer en vertrokken weer, ze zeiden geen woord. We konden niet anders dan met zo veel mogelijk mensen opgepropt in de boot te gaan zitten. Hoe gevaarlijk ook, het was onze enige kans. In ons eigen land waren we net zomin veilig als dat we nu op de oceaan zouden zijn. Wij als kinderen zaten in het midden van de boot, de moeders eromheen en de mannen zaten op de rand van de boot. En zo begonnen we aan de oversteek. ‘

Miryam zit helemaal met haar gedachten bij toen. Ze is vergeten dat ze voor de klas staat. Aan de zenuwen denkt ze al helemaal niet meer. Waar ze wel aan denkt, is de spanning die ze voelde toen ze daar midden in de boot zat. Ze was nog maar 7 jaar, veel begreep ze er niet van. Maar wat ze wel door had, was dat de volwassenen het hadden over ‘niet veilig’ en ‘grote kans op zinken’ en ‘oplichterij’. Want dat was wat er vaak gebeurt bij de bootvluchtelingen. De kans op overleven is maar klein, maar ze moeten er een hoop geld voor betalen.

‘Het waren heel onzekere uren’, gaat Miryam weer verder, ‘er leek geen einde aan te komen. De zon was precies aan het opkomen toen we ook land zagen. Een gejuich ging op in de boot. We waren helemaal stijf. Stijf van de kou, van het nat zijn, van het urenlang hetzelfde zitten, omdat we niet konden bewegen. Maar er kwam bijna een eind aan. Een eind aan onze reis dachten we toen, maar het bleek maar het begin te zijn. We hadden hoop dat ons leven in Europa beter zou zijn, we hoorden zoveel mooie verhalen over Europa. Hoe vriendelijk de mensen zijn, dat je daar niet bang hoeft te zijn, dat je daar echt gelukkig kunt zijn. Maar het bleek niet helemaal te zijn zoals we dachten. Ik zal het niet helemaal vertellen, maar het kwam erop neer dat we nergens welkom waren. De landen waar we binnenkwamen zagen ons niet als mensen die op zoek waren naar een nieuw thuis, naar een veilig huis.

Maar dat kregen we niet, ze dachten dat we geen gevoel hadden, ze namen ons niet serieus. We moesten in tenten wonen. Met honderden mensen tegelijk. Er was nooit stilte, altijd geluiden, altijd stank, altijd bewakers die niet vriendelijk waren, maar dreigden te slaan of echt sloegen. Overdag konden we niks doen dan wachten.

Wachten totdat we ingeschreven konden worden, wachten totdat we vervoerd konden worden, elke dag niks anders dan wachten. Hoe lang wist niemand. Na twee lange maanden mochten we met de bus naar Nederland.

We dachten dat daar genoeg plek was, we hadden immers zo lang gewacht. Maar de eerste nachten hadden we geen bed om in te slapen. Papa sliep zelfs buiten, wij sliepen ergens in een zaal op de grond tegen elkaar aangedrukt. En weer was het wachten, wachten op een plek. Toen we eenmaal in het AZC waren, konden we gelukkig overdag weer naar school. Ik weet dat sommige van jullie zuchten omdat jullie naar school moeten en het niet willen, maar je weet pas hoe fijn school is als je er een jaar niet naartoe hebt kunnen gaan. Ik was zo blij toen ik eindelijk naar school mocht. Maar het bleek moeilijk, ik moest Nederlands leren. ‘s Avonds keken we altijd met elkaar naar Nederlandse filmpjes en lazen we Nederlandse prentenboeken. En toen kwam eindelijk het bericht dat we in Nederland mochten blijven en werd ons hier in de buurt een huisje aangeboden. Daar wonen we en eindelijk na al die jaren van angst, hadden we weer een plek om thuis te zijn, om veilig te zijn. En heb ik weer nieuwe vrienden kunnen maken. Natuurlijk mis ik mijn familie en mijn oude vrienden wel en ben ik soms nog wel bang voor hen en weet ik niet of ik ze ooit nog terugzie. Maar ik ben blij dat ik samen met mijn zusje en met papa en mama hier veilig mag zijn en dat ik bij jullie op school mag zijn. En dat ik nu misschien wel echt dokter kan worden. Dit was mijn spreekbeurt, zijn er nog vragen?’ Aarzelend kijkt Miryam naar de meester, de spanning in haar buik keert terug. Zal het wel goed zijn, maakte ze niet te veel taalfouten, vonden ze het wel echt interessant om naar te luisteren? Niemand zegt iets, het is helemaal stil in de klas... Dan begint opeens één iemand hard te klappen en iedereen doet mee. Als het applaus wegebt neemt de meester het woord. ‘Dat applaus heb je echt verdiend, Miryam. Niet alleen voor je spreekbeurt, maar ook voor hoe dapper je dit vertelde en hoe zelfverzekerd je hier staat na alles wat je hebt meegemaakt. Je vertelde je verhaal zo duidelijk, dat wij het allemaal voor ons zagen. En ook al woon je nog helemaal niet lang in Nederland, je spreekt de taal vloeiend uit. Ik heb alleen maar tops voor jouw spreekbeurt, je krijgt dan ook een 9 ½.’ Nog een keer gaat er een gejuich op in de klas. En Miryam straalt van oor tot oor, dit is niet alleen háár 9 ½. Dit is er één die ze ook voor haar familie heeft gehaald.

Als Miryam die middag thuiskomt, straalt ze nog steeds van oor tot oor. Ook al was de reis naar Nederland zo moeilijk en ook de begintijd in Nederland niet zo fijn. Ze voelt zich nu echt welkom, ze weet dat er mensen zijn die om haar denken en die haar helpen. En de kaartjes die ze kregen in de begintijd van hun leven in Nederland gaven hun een gevoel dat ze welkom waren. Het gaf hun hoop voor de toekomst. Wij zouden zeggen: Alle dank aan God Die hen heeft gespaard en bewaard en Die een toekomst vol van hoop geeft!

Slotzin

Verhalen als die van Miryam zijn er vele. Ook zijn er heel veel vluchtelingen die het verhaal van hun reis niet kunnen navertellen, omdat ze ergens zijn verongelukt op hun reis naar een beter leven. Vandaag denken we na over het leven van vluchtelingen en hoe wij hen kunnen helpen.

Lees met elkaar de introductie en het Bijbelgedeelte over het verhaal van Naomi. Bespreek daarna met elkaar de vragen en opdrachten van de Bijbelstudie. Probeer echt de diepte in te gaan en de kinderen te laten inleven en over hun eigen gedrag te laten nadenken ten opzichte van vluchtelingen.

Antwoorden Bijbelstudie

1.
  - a) Er was honger in het land, hij zocht naar een zekerder bestaan en verliet daarom zijn eigen land.
  - b) Er was oorlog in het land en zij was niet meer veilig, haar ouders wilden een goede toekomst voor haar en haar zusje.
  - c) Oorlog, vervolging, gelukszoekers, werk, familie, politieke redenen.

Deze vraag is vooral theoretisch, wat zijn vluchtelingen en waarom vluchten mensen. Hebben jullie in de buurt te maken met vluchtelingen, dan kun je erover doorpraten waarom die mensen gevlucht zijn. Eventueel een nieuwsartikel meenemen van bijv. aardbeving of andere nood in de wereld waarom mensen vluchten. Bespreek met de kinderen waarom die mensen vluchten en wat zij zouden doen.
2. Deze opdracht is vooral bedoeld om kinderen enigszins te laten beseffen welke keuzes vluchtelingen maken en wat ze doormaken. Benadruk dat je vaak geen tijd hebt om spullen te pakken of om na te denken wat je mee kunt nemen en achterlaten.
Probeer te sturen op wat ze in het nieuws hebben kunnen zien en wat het voor vluchtelingen betekent. Denk aan onwaardig voelen, niet welkom zijn, geen plek hebben om te slapen, onveilige routes, bootjes, oplichten.
3.
  - a) Gastvrij zijn, liefde hebben voor elkaar, vriendelijk zijn naar elkaar ook als dat moeilijk is. Laat de kinderen ook nadenken over de vraag 'wat kun jij doen om herbergzaam te zijn voor vluchtelingen?' of vraag door: 'Wat zou jij fijn vinden, als jij als vluchteling in een vreemd land komt?'
  - c) Bedenk vooraf of jullie in jullie gemeente vluchtelingen hebben wonen of vluchtelingenopvang in de buurt hebben, waar jullie de kaarten persoonlijk kunnen brengen. Of vraag anders kaarten aan bij vluchtelingenwerk, dan zorgen zij dat de kaarten bij de vluchtelingen komen.
Help de kinderen bedenken wat ze op de kaart kunnen schrijven. Schrijf er ook altijd een Engelse vertaling op.
<https://www.zoa.nl/kaartenactie-warme-groet> - hier gaat het om digitale kaarten.
<https://www.vluchtelingenwerk.nl/nl/artikelen/stuur-een-kaartje-naar-afghaanse-vluchtelingen>

Of kijk wat er bij jullie in de gemeente nog meer kan: sportieve activiteiten, maatjesprojecten, clubwerk, Evangelie delen etc.
Denk met de kinderen na over de vraag: wat zou Jezus doen met vluchtelingen? Wat betekent dat voor jou/ons?
4. De oplossing van de woordzoeker is 'vluchtelingen'.

Verwerking

Vrijheidstikkertje: Wijs, afhankelijk van de groepsgrootte, één of twee tikkers aan. De tikkers gaan even weg en dan kiest de groep twee 'bevrijders'. Als een kind getikt wordt, staat hij stil met zijn arm naar voren. De bevrijders mogen in het geheim degene vrij tikken. De groep moet er gezamenlijk voor zorgen dat de bevrijders niet afgetikt worden. De tikkers hebben gewonnen als beide bevrijders afgetikt zijn.

Doeverhaal: Doel van het spel is dat kinderen invoelen wat vluchtelingen meemaken. Belangrijk hiervoor is om een 'spannende' sfeer neer te zetten. Activiteiten: snel verplaatsen zonder geluid te maken, met veel in een 'boot' zitten, de motorboot 'hoe kom je bij de kant?', hindernisloop door de ruimte op weg naar het opvangkamp, wachten voor inschrijving: twee minuten stilstaan zonder bewegen en geluid (evt. met blinddoek om), het kamp is vol - zoek buiten een plekje om te slapen met alleen de spullen die je hebt.

Voor meer initiatieven vanuit kerken en stichtingen kun je evt. kijken op <https://protestantsekerk.nl/diaken/vluchtelingen/>. Wellicht staat er bij de 'ideeënbank' iets leuks voor jou en je club bij.

Extra verwerking voor kinderen van 6-8 jaar

Opdracht 1 kan mondeling gedaan worden, met zowel opdracht 2 als 3 kunnen de kinderen van 6-8 jaar heel goed meedoen. Eventueel kan voor de tekenopdracht meer tijd worden genomen of je kunt een groter blad gebruiken.